

vrednega in misli da je spodaj, hoče navzgor in pri tem čisto prekorači meje normalnosti. Zelfo po uveljavljanju pa kažejo manjvredni otroci tudi v spekulativnem predstavljanju svoji slabosti. S tem gojenec silijo okoli, da ravna z njim posebno nežno in obzirno. V zavodu je bila gojenka, ki ni prenesla navadne hrane temveč samo dietno, ki je »omedlela« pri vsakem delu, ki ni prenesla sonca, pa tudi ne malo znižane temperature. S svojo »slabostjo, bolehnostjo in nežnostjo« je terorizirala ves zavod ter se tako izogibala

delu, dolžnostim in redu. Ni ji pa škodoval ples na pustni torek, čeprav je bila jedilnica že vsa v prahu, ne metanje odbojke v nedeljo popolne, pa tudi ne kopanje in sončenje na Orpljavi. Od svojih dobro situiranih staršev uradnikov je poostro prejemala potratno bogate zavoje z jedili. Ni si pokvarila »občutljivega« želodca s teden dni staro na različno pečeno svinjino in ne z mastnimi srbskimi pitami. Po odpustu iz vzgojevalnice je takoj pobegnila od roditeljev in sedaj se bavi s tatvino in prostitucijo.

(Se nadaljuje.)

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Klic po glasilu

Naše slovenske kmečke nadaljevalne šole stopajo v trinajsto in deloma že v štirinajsto leto svojega obstoja in delovanja. Njihov obstoj je torej po nekaterih krajih že usidrana nujna potreba. Učiteljstvo, ki vodi te šole in v njih poučuje se idejno in strokovno pripravljiva v za to določenih tečajih, ki jih letno prireja banska uprava.

V idejnih tečajih dobiva učiteljstvo smernice za tovrstne pouk, pogled v psiho kmeta, v kmečka čustva in stremeljenja, ob enem pa metodična navodila ob proučitvi učnega načrta za to šolstvo. V strokovnih tečajih pa sprejema strokovno naobrazbo predvsem v glavnih kmetijskih panogah.

Jasno je, da je možno uspešno poučevanje in vzgajanje v teh šolah v prvi vrsti le idejno usposobljenemu učitelju, ki pravilno pojmuje namen in pomen tega šolstva, da ne govorimo še o osebnosti, ki je bistvo vsakega posameznika. Kajti učiteljeva osebnost je in mora biti v prvi vrsti merilo za uspešno delo kjer koli, tako tudi na polju kmečkega nadaljevalnega šolstva.

Zadnje čase veliko čitamo, še več pa pišemo o naših kmečkih nadaljevalnih šolah. Marsikaj od tega je koristno in potrebno za delo in spopolnitev v teh šolah. Prinašamo predloge, nasvete in želje le za delo v teh šolah, kaj malo pa o učiteljih voditeljih in predavateljih, o njihovi pedagoški in strokovni usposobljenosti. Vedno pogosteje čujemo kliče po potrebi primerne liste za fante kmečkih nadaljevalnih šol, v dokazovanju po nujni potrebi takega glasila čujemo celo primerjave z »Našim rodnom« glede oblike itd.

Prepričan sem, da je taka in podobna zahteva že v jedru zgrešena in napačna. Danes in prav danes potrebuje naše kmečko nadaljevalno šolstvo v prvi vrsti pravilno idejno usposobljeno učiteljstvo. To mora biti naša prva potreba, ker to zahteva kmečko nadaljevalno šolstvo samo. Smatram, da ni dovolj, ako samo prislulnemo ideji in namenu tega šolstva ob kratkih urah uvodnih tečajev, pa že zaorjemo brazdo v to šolstvo. Naši cilji, pogledi in nameni o tem šolstvu se lomijo in trgajo, le samo uradni naziv »kmečka« nas še veže in drži. Dokler ne bomo sami dovolj vzgojeni in prežeti s kmečko miselnostjo, vse dotlej bo v nas ta klic po potrebi primerne glasila za fante — neosnovan in vse dotlej bi bila realizacija takega lista že vnaprej zapisana smrti. Vzgojo in prežetost s kmečko miselnostjo si moramo najprej pridobiti sami, ne samo z nujnim in prepotrebim spoznanjem in poznavanjem življenjskih in gospodarskih razmer svojega okraja, temveč tudi s klesanjem svoje lastne učiteljeve osebnosti, da bomo sposobni

ustvarjanja vzgojnih in doživljanja etičnih in moralnih vrednot življenja. Šele takrat bomo zmožni in takrat tudi poklicani, da bomo pisali članke v list, ki bi naj bil namenjen fantom kmečke nadaljevalne šole.

V večji meri in potrebi bi naj bil danes klic po listu za učiteljstvo, ki vodi in poučuje v kmečkih nadaljevalnih šolah. Da bi mu bil kazipot pri spoznavanju vasi, svetovalec pri pouku, pomočnik za razumevanje življenjskih razmer naše vasi in sodelavec pri gradnji vaškega občestva.

Učitelji na vasi smo poklicani, da nudimo kmečkemu fantu dobrine naše slovenske kulture in da ga navežemo k lastnemu opazovanju in sprejemanju obrazovalnih dobrin. Naša uradna statistika zaznamuje dovolj listov in knjig, ki jih naj čita ravno kmečki fant. Dovolj je v teh listih in knjigah članke in razprav, da bo našel v njih vse, kar je za njegov duševni razvoj potrebno, še več pa praktičnih naukov, ki so mu potrebni pri vsakdanjem delu.

Čemu še več listov, ko je vendar naša sveta dolžnost, da navajamo fante na strokovne in kmečke liste in revije in da vsem tem člankom v teh listih damo tako obliko, da jo bodo fantje življenjsko doživeli in kot svojo uporabili v življenju —? Ali ni živa beseda plodovitejša, ali ne pade v rodovitnejšo prst kot mrtva pisana beseda?

V vzgoji kmečkega občestva, v vzgoji ljubezni do dela in kmečkega stanu ne more nikdar nastati vrzel zaradi pomanjkanja primerne glasila za fante. To je možno le tam, kjer ni načrtnega in jasnega pogleda na pravi in edini namen našega slovenskega kmečkega šolstva.

Obvestilo

Letošnje šolsko leto je kmečko nadaljevalno šolstvo v precejšnjem razmahu, število šol se giblje okoli stotice. Ožji odbor se po potrebi sestaja ki sejam, kjer se obravnavajo tekoče zadeve. Predvsem se je zadnje čase obravnavalo vprašanje učnega načrta. V ta namen bo v kratkem sklicana anketa nadzornikov teh šol, na kateri se bo v tem podrobneje razpravljalo. Mnogo teh šol ne ve, da obstaja tudi banovinska knjižnica, v kateri je mnogo pomožnih knjig za predavanje. Prav tako ima ta knjižnica še precejšnjo zalogo brošur: 2. zv. Reja goveje živine, 3. zv. O obdelovanju njivske zemlje, Tovariši, ki delujete na teh šolah, naročajte te brošure in poslužujte se knjižnice ter se obračajte na naslov: Kmečka nadaljevalna šola Ljubljana, Barje.

Marko Klop:

Napačni računi

Oni dan so imeli pri sosedu kolino ali furež. Midva z ženo, kajti jaz sem oženjen, sva mislila, da naju bodo povabili. Na ta račun sem prepovedal vsako kuhanje obeda. Žena pa je svetovala malo krompirja in solate, češ do večera je dolgo, pa tudi sicer je dobro malo jedi, ki želodec razširi. Dal sem ji prav. Zlasti, ker mi krompir zelo tekne in sem tudi zelo navajen nanj. Ako slučajno pri nas jemo kaj drugega, mi mora žena za po obedu ali večerji speči vedno še en krompir za poslastico, da dobim v usta tisti blažen krompirjev okus. Pravijo, da so za poslastico torte, pecivo, gibanice in potice, vendar jaz sem se že priučil pečenemu krompirju in sem zelo zadovoljen.

Krompir pa je tudi važno hranivo človeštva in živalstva. Nekateri ljudje ga v velikih množinah kuhajo svinjam, v manjših količinah ga pa sami jedo. Takole mimogrede bodi povedano, midva z ženo sva ga pridelala pol tone. Pa je tudi dečko krompir, dečko, da mu ni para med pridelki matere zemlje. Povsod je na mestu: v krompirjevih hlebcih, v krompirjevih žličnikih, v salati, zabeljen, zmečkan, nezabeljen, v oblicah, cel ali pečen. Kot tak je zelo koristna jed zlasti za učitelja, ki živi na deželi ter tako rekoč sredi krompirja.

Zjutraj z ženo vstaneva. Kaj bomo jedli? Včasih, ah, včasih je bilo to tako lahko, mlekarica je mleko prinesla, žena ga je skuhalo in pojedla sva ga. Včasih sem pa tudi jaz, medtem ko se je kuhalo mleko, kadil svalčico in koval načrte. Sedaj ni več niti mleka niti svalčice niti načrtov. Le želodec, neizprosni tiran, je ostal.

Po zajtrku sestaviva krompirjev jedilni list. Ta nama ne dela težav zlasti sedaj, ko imava pol tone krompirja. Saj res, tudi 200-litrsko kad zelja imava, korpec peteršilja in merico korenja ter 2 litra fižola. Fižol je zelo slabo storil na najini njivi, ki jo imava v najemu.

Po vsem tem si lahko približno naslikate moje razpoloženje, ko sem pri sosedu zaslišal smrtni klic prašičev. Bil je četrtek, dela nisem imel, zato sem spremljal v mislih ubogo svinjsko paro na zadnji poti.

Nekako takole sem si predstavljal.

Prase je utihnilo — sedaj ga bodo garali, nadrgnili ga bodo s smolo, vrgli v arnico, polili s krompom in okrasili z verigo in pločevinastimi žlicami. Potem ga bodo štirje krepki dečki pograbil in odnesli v kuhinjo. Postavili ga bodo na noge, prerezali čez hrbet. Prikazala se bo debela slanina. Potem bodo prerezali trebuh in vzeli iz njega jetra. Jetra bo gospodinja skuhalo. Jedli bodo. Nato razrezali slanino, jo skuhalo in cvrli. Imeli bodo masti, mnogo masti. Meso bodo vdimili, nekaj bodo vložili v zaseko, nekaj pa bodo surove pojedli. Tam bom tudi jaz zraven.

Takole so tekla moje misli in me kruto prevarale. Sicer sva oba z ženo proti raznim povabilom v vas. Sila pa kola lomi in tako prjelgel bi se košček svinjske pečenke po tednih krompirjevih obedov. Res da bi lahko šla k mesarju. Nerodno nama je hoditi tja zlasti, ker sva neko malenkost še dolžna.

Zasmilila se mi je žena in zasmilil sem se sam sebi. Šel sem v vas in kupil 6 jaje. Žena jih je sprazila čisto na mehko. Kruha sva nadrobila. Zelo sva se najedla in bila sva zadovoljna. Ker sva pa že bila potratna, sva začela računati: Večerja 12 din, obed polovico več, t. j. 24 din, zajtrk pa polovico manj, 6 din, ves mesec 1260 din in vse leto 15.120. Potem obleka, čevlji, rjuhe, blazine, nogavice, klobuki, kravate, robci eno k drugemu 6500 din. Stanovanje 12 krat po 200 din 2400 din, drva 8 krat po 3/4 m³ in 4 krat po 3 m³ je 2880 din. Poleg tega še časopis, knjige, zobozdravnik, pot enkrat na leto domov, kako skromno veselje, ki si ga že dolgo odrekam, 1500 din.

Pred nama leži listič in številke se nama smejejo nasproti 15.120 + 6500 + 2400 + 2880 + 1500 = 28.400. Kaj pa dolgovi, ki jih ima povprečno vsak učitelj 5000 din, torej je to 33.400? Pa otroci, ki so temelj katoliških družin in osnova procvita države? Ali jih ni in jih ne bo ali pa bodo lačni.

† Radoslavu Knafliču, svojemu prvemu slovenskemu učitelju v spomin

Sredi zime, ko je vsa pokrajina odeta z belo sneženo odejo, je slovenska obmejna gruda sprejela in pokrila posmrtno ostanke velikega slovenskega sina, učitelja in vzgojitelja nove slovenske obmejne generacije, g. Radoslava Knafliča.

Njegova borbenost, nacionalna trdnost in zavednost, njegov idealizem ter njegov značaj naj bodo nam vsem vzor in stopinje, po kateri naj bi hodili vsi, kajti s temi vrtnami je pokojni Radoslav Knaflič koval in vzgajal, se boril, ni klonil in končno vedno zmagal. Krepak po duhu je vedno premagal najtežje ovire, je vedno prebredel najtežje prepade, ki mu jih je bodisi usoda, bodisi človek postavil na pot, in končno so njegov duh, njegova volja in njegov »hočem« ustvarili čudeže na vseh poljih, kjer se je uveljavljal.

Kot sin Slovenskih gor, iz revne železarske rodbine je postal narodni učitelj z vsemi odlikami dobrega ljudskega vzgojitelja in odličnega narodnega borca. Svoji silni posvečal samo mladini, ki mu je bila poverjena v vzgojo, ampak je v teh težkih časih, ko je bil naš narod brez pravice in svobode, posvetil temu zatiranemu narodu vse sile in ga bodril, vzpodbujal in vzgajal v duhu svobodoljubja in nacionalnega preporoda. Narodu je bil povsod, kjer je poučeval, pravi oče in po očetovski je ta narod vzgajal v krepkem jugoslovenskem duhu, da je ostal zvest tradicijam svojih dedov in prejšnjih rodov. Vedel je, kaj narod potrebuje, da bo vzdržal in kruti borbi proti nemškutarskemu duhu, ki je v predvojnih letih zastrupljal našo zemljo. In tudi tu je zmagal!

Za svoje resno narodno vzgojno delo, ki ga je izvrševal z vsem idealizmom in optimizmom, da bo nekoč bodočnost le naša, je bilo takoj po izbruhu vojne tudi za njega mesto v graških vojaških zaporih, kjer je delil usodo z mnogimi slovenskimi in jugoslovenskimi idealisti svojega kova.

Pokojni Radoslav Knaflič pa ni vzgajal in delal za narod samo z besedo, ampak je zastavil tudi svoje ostro ošiljeno pero in v klenih besedah in spisih branil narodove ideale in pravice.

UČITELJSKI POKRET

Malo pogleda na naše opravljeno delo

Kmalu bo izšla nova številka »Prosvete«, ki bo posvečena prehrani slovenskega šolarja. S številko bo zaključeno zbiranje gradiva za pregled socioloških razmer, v katerih živi slovenska mladina. Menda ne bo odveč, če na tem mestu bežno pregledamo, kakšno delo so opravili slovenski pokretaši za šolo in pedagogiko.

Važnost opravljenega dela ima svoj glavni poudarek v novem gledanju na pedagoške probleme. Pokretaši so krenili od zgolj spekulativnega k stvarnemu gledanju, ki mu tvorijo osnovo eksperiment. Vse dosedanje anketiranje ni nič drugega nego zbiranje eksperimentalnega gradiva, ki so ga pokretaši predelali po znanstveni statistični metodi do končnih zaključkov. V tem je temeljna razlika med delom učiteljskega pokreta in drugo slovensko pedagogiko, ki se

Kot učitelj in upravitelj pa je bil tudi prvobornitelj za stanovske pravice, svojim tovaršem je bil iskren tovariš, svetovalec in sodnik.

Ko sta se sen njegovih vzgojnih načrtov ter njegova edina vroča želja po državni in narodni svobodi uresničila, ga je naša prosvetna oblast postavila na zelo izpostavljeno službeno mesto v Radvanje pri Mariboru. Tu je zopet pričel z novim delom, z delom, ki je rodilo pozitivne sadove. Kraj njegovega prvega mesta v svobodni domovini je bil močno ponemčen in treba je bilo orati novo ledino in vzgojiti nov naraščaj v duhu slovenskih in jugoslovenskih ideoloških smeri, ki jih je prav v Radvanju močno zabrisala smotna germanizacija. Trdo je bilo tu njegovo delo, kajti marsikaj, kar je s težavo zgradil, so mu preko noči porušili nasprotniki. A bil je zopet trden, borben do skrajnosti, marljiv kot čebela, neustrašljiv, zvest svojim idealom in je končno zmagal. Vzgojil je novo generacijo kljub odporom renegatov, organiziral je novo šolo in tako šel v pokoj z zavestjo, da je vse svoje sile posvetil zatiranemu slovenskemu narodu in pomagal graditi to lepo domovino. V pokoj je šel z zadnjega službenega mesta ponosen na svoje delo, saj sta v Radvanju nastopila nov rod in nov duh, saj je po dolgih letih napore in dela slovensčina prevladala v kraju. Ledina je bila zorana, ono, kar so mu vedno rušili, je končno zgradil in z lahkim smreem in vedrim pogledom v bodočnost je šel v pokoj.

Red sv. Save V. stopnje ter častno občanstvo občin Jurkloštra in Kokarjev dokazuje njegovo delo med narodom.

Zadnja leta je hodil po Mariboru sključen pod težo let, vendar vedno čil, nasmejan in z vsakim se je rad razgovarjal. Še vedno je delal, ni miroval, dokler ni smrt na dan sv. Treh kraljev pretrgala niti njegovega plodnosnega življenja.

Sedaj sanja in spi v svoji ljubljeni, svobodni slovenski zemlji, ki jo je tako zvesto ljubil. Naj mu bo ta sveta zemljica lahka odeja, mi, njegovi bivši učenci, pa bomo prvega slovenskega nadučitelja na radvanjski šoli ohranili v večnem, trajnem in svetlem spominu. Slava mu!

Kolar Vilko.

Ne trdim, da so moji računi točni. Nekdo ima malo večje, drugi ima manjše. Pravijo, da je to odvisno od življenjskega standarda.

Vem pa čisto za gotovo, da ima učitelj pripravnik s stanarino in kurivom 1171 din mesečnih ali 14.052 din letnih dohodkov. Torej manjka 19.348 din. Učitelj v deveti skupini pa ima približno 3600 din več letnih dohodkov kot pripravnik in ostane primanjkljaj 15.748 din. Torej tudi krasna vsotica za človeka, ki živi izključno od denarja. — Še tole:

Nekoč sem bil na nekem predavanju o pridelovanju živeža. Tam je med drugim povedal predavatelj tudi nekaj o življenjskem standardu. Rekel je, da je hvala bogu naš standard oziroma so naše življenjske potrebe takšne, da hočemo spati v snažni postelji, v kateri je najmanj ličje, pregrnjena je z rjuhno, pod glavo damo vzglavnik, pokrijemo se z odejo in blazino, kadar je mraz. Tudi spalne srajce nosimo. Čez dan imamo oblečeno srajce, spodnje hlače, suktnjo, telovnik, hlače, pozimi majico, na nogah imamo nogavice in čevlje. Kadar gremo iz hiše, poveznemo na glavo klobuk, pozimi si oblečemo tudi plašč. Jemo iz pločevinaste ali porcelanaste posode. Zelo radi imamo snažna, okusna in lepo servirana jedila. V usta nosimo z žlic in vilicami, režemo pa z nožem. Radi čitamo dnevne novice, knjige in revije, hodimo v gledališče in kino ter si v prostih dneh privoščimo kak izlet. Včasih si tudi kravato privežemo.

V osrčju Azije in Afrike pa baje živijo narodi, ki ne čutijo potrebe po snažni postelji, temveč ležijo kar na listju in slami, jedo surove jedi kar z rokami, žrejo jih bolhe in uši. Hodijo nagi in bosji ter si ne privežejo kravate. Knjig, revij in časopisov ne čitajo niti ne hodijo v kino in gledališče niti se ne brijejo in strižejo.

So pa tudi ljudje — posamezniki, katerih življenjski standard je mnogo nad vsem tem. Natančni so, kar se tiče jedi, pijače, postelje in obleke. Posedajo po kavarnah in nočnih lokalih, knjige zelo zmetujejo, so pa tudi zelo neoporečni, a imajo slabe živce.

Kdo spravi vse to v sklad: te letne dohodke, nas, Afrikance in tiste posameznike. Res, čudna so pota Gospodova.

M. Nagajka:

Moj pas nima več lukenj

Prav resno sem v zadregi in ne vem, kje bom dobil novega. Kaj takega se mi še ni pripetilo. Čevlji mi še pristajajo, noga se kar noče spremeniti na nobeno stran, podplat je zmeraj enake velikosti, obleka tudi še nekako, postala je sicer ohlapna in oguljena je že, a da bi šla kar tako v nič kot pas — tega še ne.

S pasom je pa križ. Prvič, ko sem ugotovil v tako zvanem privatnem gospodarstvu nekaj primanjkljaj, me je nekoliko pogrelo. »Porušeno je ravnotežje,« sem dejal. Najbrže sem se tudi počel hvaljati za ušesi. Prav gotovo sem se. Kadim ne, tudi pijem ne — pa se mi številke niso skladale. Kar se tega tiče, imam iz vsega dober nauk: če piješ in kadíš, nimaš nič, če ne piješ in ne kadíš, pa še manj. Žena pa tudi ni hotela biti kriva. »Križ božji,« je rekla, »cene naraščajo, kaj pa misliš! Zdaj pa glej, kako bomo shajali!«

In sem začel gledati. Pa kakor sem gledal okoli sebe, ničesar nisem našel. Pač, kultura, pri nas je polno tako zvane kulture. Ne vem, koliko časopisov je prihajalo v hišo in knjige so ležale po vseh policah, na omarah in pod omarami in otroci so jih prebirali, kakor so videli mene in ženo, čeprav niso poznali niti črke — sploh polnokrvna kultura. No, in te kulture se je zadrželo ženi preveč.

»Ali ne bi črtali malo kulture?« Mežikal sem malo, pa sem vseeno začel prevačati knjige — pa kakor sem izbiral, nič pametnega mi ni prišlo na misel. Pa je sedla še žena, mislila je, da nemara nočem, gledala je in iskala, ne, tega ni mogla, tu so dobre knjige, tam je spet nekaj znamenitega, gledala je in gledala, računala in se ni mogla odločiti.

»Izberi in odloči sam!« je dejala srdito in mi pustila vse skupaj. »Pa naj še Pimožar da kaj za kulturo!«

Pimožar je namreč naš trgovec in mesar, takole na debel milijon ga cenim, no, kar se tiče kulture, ga moram opravičiti, mož je res

osebni element od zapažanj, kakor ni končno brez važnosti njegov odnos do zapažanja in do kolektiva, ki ga hoče karakterizirati. Brez pretiravanja lahko rečemo, da so ugotovitve iz področja spekulacije vedno le teze, ki jih lahko potrdi ali ovzre še kontrola, izvedena s kolektivom.

Eksperiment s statistično obdelavo ima povsem drugo lice. Prvo, kar dela eksperiment objektivnejši od opazovanja, je eliminiranje osebnega vpliva po znanstveniku. Čim pa se pridruži eksperimentu še statistika, se prepriča prerojeno posploševanje. Ugotovitve je statistično dognana samo takrat, če se je pokazala kot večinska oblika v proučevanem kolektivu. To se pravi: najmanj 67 % eksperimentov mora pokazati isto lastnost, preden jo znanstvenik aplicira na kolektiv. Eksperiment s statistiko karakterizira torej vedno samo dejstva, ki označujejo lastnosti kolektiva.

Po zaslugi pokretašev je dobila sociologija slovenskega šolarja konkretne oblike. V naši oficijelni pedagogiki se je sociologija omejevala le na teorije o okolju ali miljeju. Vse te teorije pa le bolj naštevajo vrste raznih okolij, zelo malo ali nič konkretnega pa ne povedo o vzrokih in posledicah, ki jih rode v vzgojnem svetu. Po proučevanju pokretašev pa stoje pred slovenskim učiteljem drobni zvezki »Prosvete« s konkretnimi razmerami slovenske socialne sredine. Vsakdo mora priznati, da dobiva iz tega gradiva bogata spoznanja o tem, v kakšnih razmerah živi slovenska šolska mladina. Na osnovi socioloških podatkov se odpirajo slovenskemu učitelju tudi pogledi pri njegovem praktičnem delu:

1. Po socialnih razmerah šolske mladine se odkriva učitelju pogled na splošno družbeno stanje sodobnosti. Le malo zdravega razmišljanja more osvetliti vsakomur navidezno tako komplicirana dogajanja.

2. Vzoredno s socialnimi razmerami mora pri slovenskem učitelju zrasti stavba nove, slovenskim socialnim razmeram odmerjene šole.

3. Z novimi pogledi stopa učitelj pred svoje učence, ki mu ne morejo biti samo talentirani in neumni, marljivi in leni, čisti in umazani... marveč ve, od kod in zakaj je tako.

4. Končno pa menda vendar dozoreva prava misel o novodobnem šolskem delu (principi: življenjskosti, dela, celosti...), ki ne more biti samo sklop metodičnih in didaktičnih načel, ampak mora temeljiti na globljem vsebinskem smislu.

Pokretovo delo o socialnih razmerah temelji na ekonomiji. Ta je bila doslej skrita v teorijah o okolju ter ni nikoli v najmanjši vlogi nastopila v slovenski pedagogiki. Pri pokretovem delu pa je kot pomočnica sociologije odigrala zelo važno vlogo. Z vsa jasnostjo je pokazala, da se na narodni kolektiv ne more gledati z nekim enotnim merilom, marveč je treba upoštevati socialne razrede, ki so se razvili v narodnem kolektivu iz liberalnogospodarskega produkcijskega sistema. V sociološki zgradbi pa so posamezni socialni razredi tudi podrobno karakterizirani, končno pa po statistični metodi povezani v povprečno stanje celotnega slovenskega naroda.

Pri razvrstitvi sociološkega gradiva je opravila levji delež vitalna statistika. Na tem mestu o njej ne bom razglabljal, ker je njeno važnost v pokretovi rubriki podčrtaval že tov. Debevec. Poudariti bi hotel le neko važnost, ki je ne smemo prezreti. Pokretaši so bil med prvimi Slovenci, ki so metodo vitalne statistike uvedli in tudi razložili («Prosvete

» o telesnem razvoju slovenskega otroka). Pri razlagi te metode so opravili hvaležno delo na polju slovenske statistične terminologije. Pri delu so čestito pogrešali pedagoško terminologijo, ki je pri nas zelo zamarnjena in podvržena samovoljnosti pedagoških delavcev. Prav v zadnjem času opažamo vnašanje novih terminov, ki pedagoškega dela ne lajšajo, marveč otežkočajo, ker z novimi termini ne determinirajo tudi stvarno nekaj novega, ampak samo lepjo nove napise starih dejstvom.

Vrhunec dela iz prve etape proučevanja slovenskega šolarja pomenja analiza telesnega razvoja slovenskega otroka in postavitev začasne normale za težo in višino.

S tem delom je bila zamašena vrzel, ki zevala pri redkih narodih, slovenski narod pa je stopil med tiste kulturne narode, ki čutijo, da je treba bodočnosti naroda zagotoviti z znanstvenim zasledovanjem rasti njegove osvežujoče sile, t. j. mladine. S tem delom pa se pri nas ponaša učiteljski stan, ki

je opravil sicer delo, ki se tiče tudi njega, vsekakor pa to ni bila samo in izključno njegova naloga.

Opravljeno delo ima še veliko pozitivno stran, ki gre v prilog slovenskemu učiteljstvu kot stanu. V dobi, ki pomenja notranje vrenje in presnavljanje družbe, ko omahujejo ljudje na vseh koncih in krajih ter se predajajo nevidni usodi in pesimizmu, se je znašlo učiteljstvo, zapostavljeno od gornjih družbenih plasti, ki mu hočejo naprtiti z umazano demagogijo krivdo za težek položaj malega človeka. Šlo je tiho preko lažnih očitaj, ki jih bo razkrinal čas, k resnemu delu, na čigar osnovi se bo morala nekoč graditi slovenskemu šolarju boljša bodočnost. Učiteljstvo se je iztrgalo nepotrebnemu pesimizmu in obsodilo statiko. Iz sodobnega družbenega dogajanja zajema kriterij za boljšo ureditev bodočnosti. In kar je glavno: z anketiranjem, s predelavo in z interpretacijo ugotovljenih dejstev se dviga izobrazbena in kulturna raven slovenskega učiteljstva.

Vladko Majhen

Iz listov

— I Draginja v luči indeksov cen, je naslov članka v »Jutru« z dne 12. jan. 1941, ki je v njem priobčen tudi sledeči indeks:

Gibanje indeksa cen v trgovini na debelo in na drobno ter indeksa življenjskih stroškov je bilo od izbruha vojne naslednje:

	Indeks cen v trgovini na debelo (1926=100)	na drobno (1930=100)	Indeks življenjskih stroškov (1937=100)
1939:			
avgust	76,8	89,3	107,7
september	76,6	90,0	—
oktober	80,1	91,8	—
november	86,8	98,7	—
december	90,9	100,8	114,8
1940:			
januar	93,3	104,2	—
februar	94,9	106,0	—
marec	98,5	108,2	121,9
april	102,4	110,9	—
maj	102,8	113,1	—
junij	105,8	115,0	133,5
julij	108,3	115,1	—
avgust	121,2	120,4	—
september	129,4	127,2	135,0
oktober	132,1	132,4	140,4
november	136,6	138,8	147,5
december	143,9	147,0	150,0

povečanje od dec. 1939 + 58,3 % + 45,6 % + 30,6 %
povečanje od avg. 1939 + 87,1 % + 64,7 % + 39,2 %

Ponovno je v decembru zabeleženo občutno povečanje indeksa cen rastlinskih proizvodov in sicer za 7,8 na 195,6 točke nasproti 90,7 točke pred enim letom in 75,7 točke v avgustu 1939 pred izbruhom vojne. Od avgusta 1939 do konca lanskega leta se je torej indeks rastlinskih proizvodov povečal za 159 %.

— I V enem letu se je obutev podražila za 120 %. Strokovnjaki zagrebške Delavske zbornice so izračunali, da so se življenjske potrebe v zadnjem letu silno podražile. Hrana se je podražila za 79,30 %, obleka in obutev pa celo za 120,85 %. Edino stanovanja in razsvetljava so se podražili za okrog 10 %. («Slov. narod» 13. jan. 1941.)

hranil bom milo in britev in kravate. Tudi se ne vidi tako natanko, če je srajca oguljena in preprana. Zaradi nogavic in drobnarije pa res ni bilo mogoče drugače — spet sem zadržal pas za eno luknjo. Ne vem, nobene luknje ne morem napraviti v njem. Preveč jih je že.

Potem so tukaj otroci in za te je ravno težje precej omajano. Nič ne rečem, moji niso še toliko zrasli, da bi morali kam v šole, pa je vendar nekaj sitnosti. Rastejo s cenami vred in zastran primanjkljaja mi gre. Da bi poskusil s posojilom, tega nikar. O dolgovi nimam dobrega mnenja. In kadar nisem vedel, kaj je treba, sem stisnil zobe in zadržal eno luknjo.

Seveda, bili smo vsi zdravi, to se pravi, po proračunski možnosti. To srečo imamo še, da uravnavamo bolezen po proračunski možnosti. Namreč bi moral že davno popraviti zobe, oba bi jih moral, jaz in žena, pa jih nisva, ne zaradi malomarnosti, o za vse dobro veva, tudi v časnikih sva že neštetokrat brala, kako je s temi zobmi in predavanja sva poslušala in neštetokrat sva ugotovila, da je vse neobhodna potreba, pa je z najinimi zobmi kot z ljubljansko bolnico v državnem proračunu — ne pridemo zlepa skupaj. In je prav tako z mojimi očmi, zdj se mi, da sem kratkoviden, pa ne morem do naočnikov. In je še sreča, da si nisem nikoli noge zlomil in da me ni doletelo kaj drugega. Tudi za to bi moral zadržati pas.

Moj pas nima nobene luknje več. Ne vem, kaj bo še prišlo. Lahko se zgodi marsikaj, na primer premetitev — no, to je, kar se tiče pasu, kakor potres. Greš, ne veš, kam, ne veš, s čim. Miklavž in božič sta letos odpadla, ta dva nista nič krija pri pasu, pa bodo prišle še kake druge stvari, ljudje se zmeraj domislijo česa posebnega, mogoče bodo poplavile ali kaj drugega. Kako bo zaradi pasu, še ne vem gotovo. Na vsak način si bom moral pomagati. Najbrže bom vzel navadno vrčico.

Ali pa bom brez pasu.

Zadnje bi bilo še najbolje.

— I Na radeški šoli potrebujemo moške učne moči. Z odhodom g. Bratoka in upravitelja g. J. Božiča je ostala radeška šola brez moških učnih moči. Ostale so same učiteljice, ki imajo zlasti težave z učenjem obrtne šole. Sedaj smo dobili zopet novo učiteljsko, ki je bila premeščena iz Tuhinja. Tako imamo sedaj na radeški šoli kar 8 učiteljic, pa nobene učitelja. Mislimo, da bi prosvetna oblast morala gledati pri razdeljevanju učiteljskih mest tudi na to, da bodo na šolah tudi moške učne moči. («Večernik» 11. jan. 1941.)

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

— pev Obvestilo. Članstvu UPZ sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 2., 3. in 4. februarja t. l. v Ljubljani. Zaradi nastopa v proslavo 15letnice obstoja UPZ meseca aprila je tečaj strogo obvezen za vse članstvo pevskega zbora. Na tečaju bo predaval novi dirigent Drago M. Šijanec o delu v mladinskem zboru. V teku prihodnjega tedna bo prejelo članstvo pevskega zbora okrožnico z vsemi važnejšimi sklepi o delu UPZ v tekočem poslovnem letu. — Tajnik.

Stanovska organizacija JUU

Dabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO SKOFJA LOKA bo zborovala v soboto, 18. januarja 1941, s pričetkom ob osmih v prostorih drž. ljudske šole v Skofji Loki. Dnevni red: Nagovor predsednika, poročilo o banovinski skupščini, situacijsko poročilo in dvoje predavanj. Tovarišica Pavčeva bo razpravljala o temi »Za ljudstvo v šoli in izven nje«, drugo predavanje bo o RK, zlasti iz ozirov na bolničarske tečaje. Polnoštevilno! — Odbor.

Poročila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO RADOVLJICA je zborovalo dne 14. decembra 1940 na Jesenicah ob navzočnosti 48 članov in članic.

Tovariš predsednik je otvoril zborovanje in pozdravil navzoče.

Pred prehodom na dnevni red se je spomnil smrti blagopokojnega dr. Antona Korošča, ki si je s svojimi nesmrtnimi deli stekel nemiljivih zaslug za narod in državo. Ob koncu govora je pozval navzoče, da počaste spomin velikega pokojnika z eno minutnim molkom.

Soglasno je bil sprejet predlog, da zbrano članstvo pošlje sozlačno brzojavko predsedstvu ministrskega sveta v Beogradu.

Odpadle so vse ostale točke dnevnega reda izvedenih predavanj.

Predavatelj tov. Kunst Vili je v nad enournem predavanju seznanil navzoče o pouku elektrike v sodobni šoli. Svoje navdave zanimivo predavanje je podkrepil s poskusi na električnih aparatih, ki jih je v ta namen prinesel s seboj. S predavanjem je dokazal, da je strokovnjak na polju elektrike kakor tudi vzgojitelj, ki zna vzbujati v učencih zanimanje tudi za predmet, ki je bil v stari šoli manj zanimiv. Dokazal je navzočim tovarišem, da nima pravilni pouk o elektriki samo praktičen pomen, temveč tudi vzgojen z vzbujanjem otrokovega veselja in volje do dela, z navajanjem na štednjo in drugo. Opozoril je na svoje načrte za šolo in dom, ki imajo še poseben pomen za učiteljstvo in učence, ker se dajo z majhnimi stroški urediti. Svoje predavanje je na žalost moral skrajšati. — Tovariši so z največjim zanimanjem sledili predavateljevemu izvajanjem, ter je žel tovariš predavatelj ob sklepu obilo priznanja in zahvalo predsednika.

Opazilo se je, da si članstvo želi takih predavanj, ki imajo zanj praktičen pomen in, da je naveličano večnega teoretiziranja, zato je tovariš predsednik naprosil tovariša predavatelja, da na prihodnjem zborovanju predava o risanju v sodobni šoli in tudi v razredu praktično pokaže sodobni pouk risanja. Članstvo poziva, naj se zborovanje pridno udeležuje.

Končno se je sklenilo naj bo prihodnje zborovanje začetkom meseca februarja — na kar je tovariš predsednik zaključil zborovanje. —
Balovec Alojzij, preds. Rutar Ludvik, taj.

— pev Občni zbor UPZ. Dne 6. januarja t. l. se je vršil v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani občni zbor UPZ, na katerem so bili med drugimi sprejeti tudi sledeči važnejši sklepi: 1. UPZ proslavi 15letnico svojega obstoja s koncertoma slovenske glasbe v Ljubljani in Mariboru. 2. Za članstvo UPZ se uvede obvezen domač studij skladb. 3. Članstvo UPZ se je zaradi polovičnega odtegljaja dinarskega prispevka prostovoljno odreklo do nadaljnjega enemu delu svojih potnih stroškov. 4. Na šolah, kjer službujejo člani UPZ, naj se ustanove mladinski pevski zbori. Na šolah, kjer pa že obstajajo, naj člani pevskega zbora pomagajo pevovodji pri njegovem delu. V to svrhu bo UPZ uvedel strokovna predavanja. Predavali bodo najvidnejši delavci na našem glasbenem polju. 5. Sreskim društvom bo UPZ razposlal posebno okrožnico o delu in stanju pevskega zbora po odtegljaju. 7. Agitacijo za UPZ po sreskih društvih prevzamejo posamezni člani pevskega zbora. 8. V upravni odbor so bili izvoljeni naslednji tovariši in tovarišice: predsednik Anton Faganeli, podpredsednica Mara Petrovič, tajnik Vinko Rupnik, gospodar in arhivar Gabe Lumbar; odborniki: Tone Ljubič, Zora Zdešar in Maks Zitnik; namestniki pa Vida Kneisel, Ludvik Andolšek in Ivan Dodič. 9. Nadzorni odbor: Adolf Kocuvan, Juro Toplak in Suštar Marija. 10. Artistični odbor: Radovan Gobec, Ferdo Skok, Tone Ljubič, Anton Faganeli in Rupnik Vinko.

— pev Zadnji pevski tečaj. Zadnji pevski tečaj se je vršil v dneih od 6. do 9. jan. 1941 v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Udeležba je bila zadovoljiva, mnogo članstva pa je opravilo svojo odsotnost z boleznijo. Novi dirigent Drago M. Šijanec je sestavljal popolnoma nov koncertni program, ki ga je članstvo na tečaju že študiralo. Udeleženci so vzeli s seboj celoten koncertni program za domač študij, ostali ga bodo prejeli v teku prihodnjega tedna. Tečaja v februarju in marcu sta pripravila za jubilejni nastop v aprilu. — Tajnik.

Šolski radio

— Torek, 21. januarja 1941, ob 14.15. uri. Kramljanje za mladino; g. Miroslav Zor.

— Petek, 24. januarja 1941, ob 11. uri. Z gluhoonemimi po Sloveniji; strokovni učitelj g. Vinko Rupnik. Sodeluje g. Ciril Sitar, bivši gojenec ljubljanske gluhoonemnice, sedaj tiskarnar v Ljubljani.

— V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 19. januarja 1941, ob 17. uri predaval g. inž. C. Jeglič: Več dobre zelenjave!

v stiski, letos je zgradil novo vilo, koliko je imel z njo skrbi in težav — zdaj bi ga res ne smeli nadlegovati še s kulturo.

In sva se zmenila z ženo, letos naj kar ostane pri starem, nič ne bomo spremenili, naj pač malo zadržim pas.

In sem prvič zadržim pas zaradi kulture.

Potem so prišli čevlji. S čevlji je tudi križ.

»Bos ne moreš v šolo, kaj bodo ljudje rekli« je skrbelo ženo.

Zastran ljudi mi ni dosti, ljudje mi ne bodo nič rekli, to vem. Saj vendar zmeraj učim v šoli, da je zdravo, če hodi človek bos. Večina mojih kmetov poleti tudi hodi. Čemu bi torej ne hodil še jaz? Ampak pride zima in zaradi čevljev ne morem ostati doma, za take stvari se zaenkrat ne dobi dopusta. Štel sem in računam, to je bilo več dni in mi je delalo več pregrevanje kot enačbe s tremi neznanikami in žena me je prigajala. Ženske imajo sploh slabo lastnost, da jih skrbijo čevlji. Sprevidel sem, da ne gre drugače.

»Bom pa še malo zadržim pas,« sem rekel.

In sem ga zaradi čevljev tudi pošteno zadržim.

Potem je prišla obleka. Za suknjo nič ne rečem, od poroke jo imam in vsako leto se tolažim, da bo eno zimo še vzdržala. In vzdržala je že precej zim, nemara jo bom še enemu izmed sinov dal za doto. Hitro rastejo, cene pa še hitreje, mislim, da se ne bodo mogli dohajati. Plače so namreč obstale, so še edina stvar na tem božjem svetu, ki notira po stari predvojni ceni. Seveda, za gledališče ali za promenado taka suknja ni. No, gledališče imamo pri nas v kuhinji in promenada je precej velika, greš po hosti in dolgo vrsto ur ne srečaš nikogar. Na kmetih smo vsi enaki. Razen Pimožarja. Ta ima seveda usnjat suknjič in s kožuho vno je podložen, kakor se za zimске čase spodobi. Suknja bi torej potrpela. Tudi z obleko sva se še nekako pogodila, nekoliko manj jo bom tiral in bo še vztrajala, vsaj, dokler ne pade London in bomo spet lahko dobivali angleško suknjo. Pa so še srajce in druga drobnarija, pogledaš okoli sebe in je ni več. Zastran kravate sem itak že sklenil, da bom pustil brado rasti, pri-

Hofbek E., preds. V. Perpar, tajnik.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO BREŽICE je zborovalo dne 14. decembra 1940 v ljudski šoli v Brežicah.

Navzočih je bilo 42 članov in članic. Po uvodnih formalnostih sta podala tov. predsednik in tov. blagajnik poročilo o banovinski skupščini. Slednji je podrobneje orisal potek in delo v gospodarskem odseku, ki mu je tudi sam prisostvoval. Tov. predsednik je v svojem poročilu izjavil, da ni glasoval proti proračunu, ker se je iz poteka skupščine prepričal o nujnosti članarine vsaj v dosedanji višini. Ta njegov stopopek je oporekala tovarišica Zupančičeva čes, da postopanje delegatov ni bilo pravilno, ker sta bila na zadnjem občnem zboru poverjena z naročilom, da glasujeta za znižanje članarine. Na to njeno izjavo je odgovoril tov. predsednik,